

gelig på grund af deres objektive status som arbejdstagere eller alene fordi de har bopæl på det nationale område, og hvis udvidelse til også at gælde for arbejdstagere, der er statsborgere i de andre medlemsstater, derfor forekommer egnet til at fremme disses mobilitet inden for Fællesskabet.

3. Begrebet social fordel i artikel 7, stk. 2, i forordning nr. 1612/68 omfatter ikke kun fordele, der ydes

ifølge et retligt krav, men også ydelser, der tildeles efter et skøn.

4. Artikel 7, stk. 2, i Rådets forordning nr. 1612/68 skal fortolkes således, at begrebet social fordel i denne bestemmelse omfatter rentefri barselslån, der ydes af en offentlig låneinstitution på grundlag af forvaltningsforskrifter og med økonomisk støtte fra staten til lavindkomstfamilier for at øge fødselstallet. Følgelig skal sådanne lån ydes til arbejdstagere fra de øvrige medlemsstater på samme betingelser som til indenlandske arbejdstagere.

I sag 65/81

angående en anmodning, som Verwaltungsgericht Stuttgart i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

1. FRANCESCO REINA, Stuttgart,
2. LETIZIA REINA, Stuttgart,

mod

LANDESKREDITBANK BADEN-WÜRTTEMBERG, offentligretlig institution,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 7, stk. 1, og af artikel 7, stk. 2, i Rådets forordning nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet (EFT 1968 II, s. 467),

har

DOMSTOLEN (tredje afdeling)

sammensat af afdelingsformanden A. Touffait, dommerne Mackenzie Stuart og U. Everling,

generaladvokat: Sir Gordon Slynn
justitssekretær: M. Dauses, referendar

afsagt følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb samt de indlæg, der er indgivet i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statuten for EØF-Domstolen, kan sammenfattes således:

I — Faktiske omstændigheder og skriftveksling

1. Artikel 7, stk. 1 og 2, i Rådets forordning nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet (EFT 1968 II, s. 467) har følgende ordlyd:

»Artikel 7

1. En arbejdstager, der er statsborger i en medlemsstat, må ikke på grund af

sin nationalitet behandles anderledes på de øvrige medlemsstaters område end indenlandske arbejdstagere med hensyn til beskæftigelses- og arbejdsvilkår, navnlig for så vidt angår aflønning, afskedigelse og, i tilfælde af arbejdsløshed, genoptagelse af beskæftigelse i faget eller genansættelse.

2. Arbejdstageren nyder samme sociale og skattemæssige fordele som indenlandske arbejdstagere.»

2. Den nationale retssag, en forvaltningssag, angår ydelsen af et barselslån gennem Landeskreditbank Baden-Württemberg, der som offentlig institution er et selvstændigt retssubjekt, der står under tilsyn af delstaten Baden-Württemberg. På grundlag af et cirkulære angående familielån, der er udstedt af det kompetente ministerium i Baden-Württemberg, yder banken efter ansøgning lån »for at undgå, afbøde eller overvinde familiers økonomiske problemer« (cirkulærets

afsnit 1), bl.a. i forbindelse med et barns fødsel.

Efter cirkulæret ydes sådanne barselslån i en størrelse af indtil 8 000 DM, i undtagelsestilfælde indtil 12 000 DM. De har en løbetid på syv år og er rentefri. Landeskreditbank modtager til dette formål fra delstaten Baden-Württemberg tildelinger, der er optaget på finansloven.

Ansøgningsberettiget er efter cirkulæret ægtepar, hvoraf mindst den ene ægtefælle er tysk statsborger. De ansøgningsberettigede skal på tidspunktet for ansøgningen have sædvanlig bopæl i Baden-Württemberg. Barselslånene ydes kun, såfremt ægtefællernes gennemsnitlige månedlige nettofamilieindkomst ikke overstiger et bestemt beløb:

Det nævnte cirkulære, der er konciperet af det pågældende ministerium i Baden-Württemberg, er ikke, således som det også fremgår af forelæggelseskendelsen, egentlige retsnormer, der umiddelbart stifter ret for den enkelte borger. Tværtimod betegner den forelæggende ret cirkulærer som interne tjenestebefalinger, der alene forpligter sagsøgte over for ministeriet som dettes underordnede myndighed under udførelsen af de pålagte opgaver; over for de enkelte borgere har de kun middelbare retsvirkninger, idet Landeskreditbank kun kan gøre undtagelse fra dem, hvor dette kan ske uden at tilsidesætte lighedsgrundsætningen, og hvor det i det enkelte tilfælde er sagligt begrundet.

Den forelæggende ret har anført, at ydelsen af barselslån er en ordning, der er særegen for Baden-Württemberg. Det

var hensigten med barselslånene, at de skulle bidrage til at forhøje fødselsraten i Forbundsrepublikken Tyskland samt begrænse antallet af svangerskabsafbrydelser.

3. Sagsøgerne i hovedsagen, ægteparret Francesco og Letizia Reina, er italienske statsborgere, der opholder sig i Forbundsrepublikken Tyskland som arbejdstagere. Efter at de havde fået tvillinger, ansøgte de om et barselslån. Dette afslog Landeskreditbank med den begrundelse, at et sådant lån efter familielåncirkulæret kun kunne bevilges, såfremt mindst en af ægtefællerne var tysk statsborger.

Herefter har sagsøgerne anlagt sag ved Verwaltungsgericht Stuttgart med påstand om, at Landeskreditbank tilpligtes at yde et barselslån.

Det var denne rets opfattelse, at dens afgørelse afhænger af, om der for ydelsen af lån også i forhold til statsborgere fra medlemsstaterne kan stilles som betingelse, at mindst en af ægtefællerne er tysk statsborger. Den har derfor udsat sagen og i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt Domstolen følgende spørgsmål:

- »1. Skal artikel 7, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet (EFT 1968 II, s. 467) fortolkes således, at den også fordrer ligestilling af EF-borgere fra andre medlemsstater med statens egne borgere, når en offentlig låneinstitution på grundlag af interne forvaltningsforskrifter — som borgeren ikke kan støtte ret på — i forbin-

delse med et barns fødsel og for at undgå, afbøde eller overvinde økonomiske problemer efter ansøgning yder rentefri lån til ægtepar, hvis indtægt ikke overstiger en bestemt grænse, for hvilke lån delstaten Baden-Württemberg yder støtte til låneinstitutionen til lånenes forrentning i henhold til en på finansloven opført bevilling, bl.a. med den begrundelse, at det faldende fødselstal i Forbundsrepublikken Tyskland bør modvirkes og antallet af svangerskabsafbrydelser ligeledes nedsættes gennem foranstaltninger til støtte for familien?

2. Såfremt artikel 7, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 1612/68 ikke finder anvendelse, skal artikel 7, stk. 1, i traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab (EØF-traktaten) af 25. marts 1957 fortolkes således, at den under de ovenfor beskrevne omstændigheder er til hinder for, at EF-borgere fra andre medlemsstater og statens egne borgere behandles forskelligt ved ydelse af barselslån?»

4. Forelæggelseskendelsen er registreret på Domstolens justitskontor den 30. marts 1981.

I medfør af artikel 20 i statuten for EØF-Domstolen er der indgivet skriftlige indlæg af Landeskreditbank Baden-Württemberg ved Hanke og Stehle og af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved dens juridiske konsulent Manfred Beschel.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generalad-

vokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse og har i medfør af procesreglementets artikel 95 henvist sagen til tredje afdeling.

II — Skriftlige indlæg

1. *Landeskreditbank Baden-Württemberg* anfører indledningsvis, at forelæggelseskendelsen må afvises, fordi Verwaltungsgericht Stuttgart har afsagt sin udsættelses- og forelæggelseskendelse i strid med bestemmelserne om retternes personelle kompetence i tysk ret.

a) Vedrørende *det første spørgsmål* har Landeskreditbank anført, at arbejdskraftens frie bevægelighed efter EØF-traktatens artikel 48, stk. 2, kun omfatter afskaffelsen af forskelsbehandling, der er begrundet i nationalitet, »for så vidt angår beskæftigelse, aflønning og øvrige arbejdsvilkår«, og således forudsætter en funktionel sammenhæng med egenskaber af arbejdstagere. Det saglige anvendelsesområde af forordning nr. 1612/68 er begrænset på tilsvarende måde.

De pågældende barselslån har hverken karakter af »sociale fordele« for arbejdstagere efter nævnte forordnings artikel 7, stk. 2, ligesom de heller ikke er omfattet af »øvrige arbejdsvilkår« efter EØF-traktatens artikel 48, stk. 2. Egenskaben nuværende eller tidligere arbejdstager er ikke en betingelse for ydelsen af barselslån. Ligeledes spiller det heller ikke nogen rolle ved bedømmelsen af indkomstgrænserne, som tildelingen af lånet er afhængig af, fra hvilken kilde disse indkomster stammer. Hermed mangler enhver retlig sammenhæng med arbejdstagerens egenskaber eller med nogen

anden tidligere udøvelse af en erhvervsaktivitet i andres tjeneste. Hertil kommer, at det ikke kan siges at være en faktisk hindring for den frie bevægelighed for arbejdstagere fra andre medlemsstater, at barselslån kun ydes til enlige, der er tyske statsborgere, og til ægtepar, hvor mindst den ene ægtefælle er tysk statsborger.

Landeskreditbank har videre anført, at barselslånene i første række blev ydet af befolkningspolitiske grunde for at imødegå tilbagegangen i fødselshyppigheden i den tyske befolkning i Baden-Württemberg. Denne hyppighed ligger betragteligt under de udlændinges, der lever der. Ydelsen af barselslån er således en anerkendelse af de byrder, der er forbundet med fødsel og opdragelse af børn. Der foreligger ikke herved nogen usaglig fortrinsstilling for tyske statsborgere, da der alene skal ske udligning af den tyske befolknings relative fødselsunderskud i forhold til den udenlandske befolkning.

EØF-traktaten hindrer ikke medlemsstaterne i forskelsbehandling af indlændinge og udlændinge, for så vidt angår statsborgerlige rettigheder og pligter. Begrænsningen af kredsen af lånemodtagere til tyske statsborgere, henholdsvis til ægtepar, hvoraf mindst den ene ægtefælle besidder tysk statsborgerskab, er under hensyn til barselslånenes befolkningspolitiske karakter en tilladelig nationalt orienteret foranstaltning, der tillægger rettigheder på grundlag af statsborgerskab.

Barselslånet kan desuden heller ikke anses som en social fordel efter artikel 7,

stk. 2, i forordning nr. 1612/68, fordi det har karakter af en enkeltstående ydelse, der af delstaten frivilligt ydes af begrænsede midler, og som der ikke består retskrav på, idet det kun bevilges i det omfang, hvor der på den årlige finanslov er stillet midler til rådighed herfor.

Videre kan barselslånenes begrænsning til tyske statsborgere begrundes i det økonomiske hensyn til sikkerheden for tilbagebetaling af lånet. Udenlandske vandrende arbejdstagere ville ofte i lånets løbetid på ny vende tilbage til deres hjemlande, således, at der ved manglende opfyldelse af tilbagebetalingspligten i langt højere grad måtte regnes med, at tilbagebetalingskravet ikke ville kunne gennemføres.

Endelig anføres det, at artikel 7, stk. 2, i forordning nr. 1612/68 ikke omfattes af den i traktaten indeholdte beføjelse, selv om man også ville fortolke bestemmelsen derhen, at den også omfatter barselslånene. Fællesskabets kompetence omfatter alene ordninger, der kan fjerne sådanne hindringer, der retligt eller faktisk stiller sig i vejen for arbejdstagernes bevægelighed inden for Fællesskabet. Der foreligger imidlertid ikke nogen hindring for arbejdstagernes fulde og frie bevægelighed i tilfælde, hvor en medlemsstat forbeholder sine egne borgere barselslånet for at påvirke befolkningens vækst i positiv retning og for at udligne et fødselsunderskud i forhold til udenlandske statsborgere. EØF-traktatens artikel 48 ff opstiller ikke noget forbud mod nationalt orienterede befolkningspolitiske foranstaltninger eller nogen bemyndigelse til at udstede et sådant forbud.

b) Vedrørende *det andet spørgsmål* har Landeskreditbank anført, at det generelle forbud mod forskelsbehandling i EØF-traktatens artikel 7 ikke finder anvendelse, når tilfældet omfattes af den specielle bestemmelse i EØF-traktatens artikel 48, stk. 2. I hvert fald lader der sig ikke udlede virkninger af artikel 7, der går videre end artikel 48, stk. 2. Det i artikel 7 opstillede forbud mod forskelsbehandling er udtrykkeligt begrænset til EØF-traktatens anvendelsesområde og angår alene de områder, der omfattes af EØF-traktatens økonomiske integration, hvortil de omtvistede specifikt befolkningspolitiske foranstaltninger ikke hører.

2. a) *Kommissionen for De europæiske Fællesskaber* har med hensyn til *det første spørgsmål* anført, at det afgørende er, hvorvidt barselslån, således som de er defineret i cirkulæret fra ministeriet i Baden-Württemberg, må bedømmes »som sociale fordele« efter artikel 7, stk. 2, i forordning nr. 1612/68. Det må herved afgøres, hvorvidt ydelsen af sådanne lån begrebsmæssigt må bedømmes som sociale fordele. I bekræftende fald må det videre afgøres, hvorvidt det forhold, at statsborgere fra andre medlemsstater udelukkes fra disse fordele, kan retfærdiggøres af de kompetente myndigheds betragtninger, der er anført af den forelæggende ret, vedrørende de midler, der er afsat på finansloven, eller det formål effektivt at anvende de til rådighed stående midler.

Efter deres almindelige karakter må de omstridte barselslån uden videre anses som »sociale fordele«. De skal lette de økonomiske byrder ved et barns fødsel for mindrebemidlede familier. Den økonomiske fordel for de begunstigede ligger deri, at lånet er rentefrit.

Det må efter Kommissionens opfattelse dog erindres, at disse fordele ikke udelukkende ydes til arbejdstagere, og at tilknytning til arbejdsmarkedet derfor ikke er nogen retligt fastsat betingelse for, at et barselslån kan ydes.

Domstolen har da også i sin dom af 30. september 1975 (Cristini, 32/75, Sml., s. 1085) anerkendt, at henvisningen til »sociale fordele« i artikel 7, stk. 2, ikke kan fortolkes indskrænkende, men omfatter alle sociale og skattemæssige fordele, hvad enten disse er knyttet til en arbejdsaftale eller ikke. Herved har Domstolen lagt vægt på den særlige betydning, som tilkommer retten til fri bevægelighed.

Heller ikke Landeskreditbanks indvending, hvorefter der ikke består noget retskrav på barselslån, overbeviser, idet det princip om ligebehandling, der ligger til grund for forordningens artikel 7, stk. 2, påbyder, at den begunstigede personkreds får adgang til sociale fordele under samme forudsætninger som indenlandske arbejdstagere. Dette betyder, at arbejdstagere fra andre medlemsstater på samme måde som indenlandske arbejdstagere har et krav på, at myndighederne efterprøver og afgøre deres ansøgning under iagttagelse af de kriterier, der er retningsgivende for afgørelsen.

Drejer det sig således ved lån af den omhandlede art begrebsmæssigt om sociale fordele efter forordningens artikel 7, stk. 2, så må det videre afgøres, hvorvidt de betragtninger, der ligger til grund for indførelsen af familielånene, tillader, at sådanne fordele begrænses til indenlandske statsborgere.

Domstolen har i dom af 31. maj 1979 (Even, 207/78, Sml., s. 2019) afvist at lade en særegen social ydelse være omfattet af artikel 7, stk. 2, fordi denne ydelse ikke tilkom en hvilken som helst indenlandsk statsborger, men kun sådanne, der på grundlag af personlige kvalifikationskriterier, nemlig udførelsen af tjenester for hjemlandet i krigstider, fik tillagt en særstilling, hvorved de adskilte sig fra andre arbejdstagere, der også var indlændinge.

Imidlertid begrundes de i den foreliggende sammenhæng fremhævede motiver, som delstatens lovgiver har anført, ingen saglig begrundet særstilling for tyske statsborgere. Betragtningen, hvorefter barselslånene skal bidrage til at forhindre svangerskabsafbrydelse, kan klart ikke fremdrages som en saglig begrundelse for en sådan særstilling. Det befolkningspolitiske formål, der forfølges med bevillingen på finansloven, nemlig at modvirke den faldende fødselshyppighed, har det på ingen måde som sin nødvendige følge, at fordelene forbeholdes landets egne statsborgere. Medlemsstaterne har ganske vist ret til at forfølge befolkningspolitiske målsætninger ved hjælp af sociale foranstaltninger, men de har derimod ikke ret til at forskelsbehandle statsborgere fra andre medlemsstater på dette grundlag.

Endelig kan heller ikke hensynet til den effektive anvendelse af midler, der kun i et begrænset omfang står til rådighed, begrunde, at kun hjemlandets statsborgere får adgang til de sociale fordele, der her er tale om. Rent beskatningsmæssige betragtninger er principielt ikke noget egnet grundlag for inden for traktatens anvendelsesområde at udelukke statsborgere fra andre medlemsstater fra sociale fordele.

b) Et svar på *det andet spørgsmål* er derfor overflødigt. Kommissionen be-

mærker dog subsidiært, at bemærkningerne til artikel 7, stk. 2, i forordning nr. 1612/68 også har gyldighed for det almindelige forbud mod forskelsbehandling, der udøves på grundlag af nationalitet, jf. EØF-traktatens artikel 7, stk. 1, som er blevet konkretiseret ved EØF-traktatens artikel 48 ff og den afledede fællesskabsret, der støtter sig herpå.

Afsluttende foreslår Kommissionen, at de forelagte spørgsmål besvares på følgende måde:

»1. Artikel 7, stk. 2, i EØF-Rådets forordning (EØF) nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet (EFT 1968, II, s. 467) skal fortolkes således, at den også omfatter fordele som de barselslån, der er beskrevet i forelæggelseskendelsen fra Verwaltungsgericht Stuttgart.

2. En besvarelse af det andet spørgsmål er herefter overflødig.«

III — Mundtlig forhandling

Landeskreditbank Baden-Württemberg ved dr. Irene Kessler, den italienske regering ved avvocato dello Stato Guido Fienga, og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved Manfred Beschel, Kommissionens juridiske tjeneste, har i retsmødet den 29. oktober 1981 afgivet mundtlige indlæg og besvaret Domstolens spørgsmål.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 10. december 1981.

Præmisser

- 1 Ved kendelse af 17. februar 1981, indgået til Domstolen den 30. marts 1981, har Verwaltungsgericht Stuttgart i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt Domstolen to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 7, stk. 1, og af artikel 7, stk. 2, i Rådets forordning nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet (EFT 1968 II, s. 467).
- 2 Spørgsmålene er blevet rejst under en forvaltningssag om ydelsen af barselslån, mellem et ægtepar, der begge er italienske statsborgere, og som opholder sig i Forbundsrepublikken Tyskland som arbejdstagere, og Landeskreditbank Baden-Württemberg, der som offentlig institution står under tilsyn af delstaten Baden-Württemberg.
- 3 Efter ansøgning og på grundlag af et cirkulære fra delstaten Baden-Württembergs kompetente myndighed yder Landeskreditbank lån, bl.a. i forbindelse med et barns fødsel. Sådanne barselslån, der på grund af tilskud fra delstaten er rentefri, har en løbetid på syv år og ydes med et beløb på 8 000 DM, i undtagelsestilfælde indtil 12 000 DM. De kan ydes ægtepar, hvoraf mindst den ene ægtefælle er tysk statsborger, og såfremt nettofamilieindkomsten ikke overstiger et bestemt beløb. Det fremgår af den nationale rets oplysninger, at denne ordning med ydelse af barselslån blev indført for at påvirke fødselsraten for den tyske befolkning i gunstig retning og begrænse antallet af svangerskabsafbrydelser.
- 4 I nærværende sag ansøgte sagsøgerne i hovedsagen, ægteparret Reina, om et barselslån i anledning af, at de havde fået tvillinger. Da Landeskreditbank Baden-Württemberg havde givet afslag herpå med den begrundelse, at et sådant lån efter de nævnte cirkulærer kun kunne ydes, såfremt mindst én af ægtefællerne var tysk statsborger, anlagde ægteparret Reina sag ved Verwaltungsgericht Stuttgart, hvorunder de hævdede, at denne betingelse var uforenelig med fællesskabsretten.

- 5 Verwaltungsgesicht Stuttgart, der fandt, at en afgørelse fra Domstolen var nødvendig, for at den kunne afsige dom, har forelagt følgende spørgsmål:

- »1. Skal artikel 7, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet (EFT 1968 II, s. 467) fortolkes således, at den også fordrer ligestilling af EF-borgere fra andre medlemsstater med statens egne borgere, når en offentlig låneinstitution på grundlag af interne forvaltningsforskrifter — som borgeren ikke kan støtte ret på — i forbindelse med et barns fødsel og for at undgå, afbøde eller overvinde økonomiske problemer efter ansøgning yder rentefri lån til ægtepar, hvis indtægt ikke overstiger en bestemt grænse, for hvilke lån delstaten Baden-Württemberg yder støtte til låneinstitutionen til lånenes forrentning i henhold til en på finansloven opført bevilling, bl.a. med den begrundelse, at det faldende fødselstal i Forbundsrepublikken Tyskland bør modvirkes og antallet af svangerskabsafbrydelser ligeledes nedsættes gennem foranstaltninger til støtte for familien?
2. Såfremt artikel 7, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 1612/68 ikke finder anvendelse, skal artikel 7, stk. 1, i traktaten om oprettelse af Det europæiske Fællesskab (EØF-traktaten) af 25. marts 1957 fortolkes således, at den under de ovenfor beskrevne omstændigheder er til hinder for, at EF-borgere fra andre medlemsstater og statens egne borgere behandles forskelligt ved ydelse af barselslån?»

Formaliteten

- 6 Landeskreditbank har hævdet, at anmodningen om præjudiciel afgørelse ikke kan tages til følge, fordi Verwaltungsgesicht Stuttgart ikke var forskriftsmæssigt sammensat, da den afsagde forelæggelseskendelsen. Verwaltungsgesicht var kun sammensat af tre juridiske dommere, skønt det i de pågældende tyske procesretlige bestemmelser fastsættes, at der tillige skal medvirke to lægdommere.
- 7 Det bemærkes, at Domstolen efter EØF-traktatens artikel 177 har kompetence til at afgøre præjudicielle spørgsmål vedrørende fællesskabsretten, der forelægges den af en ret i en af medlemsstaterne. Efter denne bestemmelses opbygning påhviler det Domstolen ved opklaringen af sin egen kompetence at undersøge, om en sag er blevet indbragt for den af en ret i en medlems-

stat. Efter den opgavemæssige fordeling, der består mellem Domstolen og de nationale retter, tilkommer det den dog ikke at undersøge, om den kendelse, der forelægges den, er afsagt i overensstemmelse med de nationale bestemmelser vedrørende retternes sammensætning og virkemåde. Domstolen er derfor bundet af en forelæggelseskendelse, der er afsagt af en ret i en medlemsstat, så længe denne ikke er blevet omgjort under en eventuel anke efter national ret.

- 8 Heraf følger at Domstolen, når en sag indbringes for den af en ret i en medlemsstat efter EØF-traktatens artikel 177, har kompetence til at afgøre de forelagte spørgsmål i medfør af samme betemmelse, uden at Domstolen først skal undersøge, om forelæggelseskendelsen er i overensstemmelse med de nationale bestemmelser vedrørende retternes sammensætning og virkemåde.

Det første spørgsmål

- 9 Den nationale rets første spørgsmål er i det væsentlige, om artikel 7, stk. 2, i Rådets forordning nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 skal fortolkes således, at begrebet social fordel i denne bestemmelse omfatter rentefri barselslån, der ydes af en offentligretlig låneinstitution efter statslige forskrifter og med økonomisk bistand fra staten til lavindkomstfamilier for at øge fødselstallet.
- 10 Landeskreditbank har i første række gjort gældende, at den pågældende bestemmelse ikke finder anvendelse på de omhandlede lån, fordi der ikke består nogen som helst sammenhæng mellem ydelse heraf og modtagerens status som arbejdstager, og fordi nægtelsen af et lån på ingen måde hindrer arbejdskraftens bevægelighed inden for Fællesskabet.
- 11 Forordning nr. 1612/68, der bl.a. blev udstedt i medfør af EØF-traktatens artikel 49 for at gennemføre arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet, bestemmer i artikel 7, stk. 1, at arbejdstagere, der er statsborgere i en medlemsstat, ikke på grund af deres nationalitet må behandles anderledes på de øvrige medlemsstatsers område end indenlandske arbejdstagere med hensyn til beskæftigelses- og arbejdsvilkår. Artiklens stk. 2 fast-

sætter yderligere, at sådanne arbejdstagere nyder samme sociale og skattemæssige fordele som indenlandske arbejdstagere.

- 12 Som Domstolen gentagne gange har fastslået, senest i dommen af 31. maj 1979 i sag 207/78 (Even, Sml., s. 2019), følger det af disse bestemmelser samt af det tilstræbte mål, at de fordele, som denne forordning tildeler arbejdstagere, der er statsborgere i de øvrige medlemsstater, er alle de fordele, som, uanset om de er forbundet med en arbejdskontrakt, almindeligvis indrømmes indenlandske arbejdstagere, hovedsagelig på grund af deres objektive status som arbejdstagere eller alene fordi de har bopæl på det nationale område, og hvis udvidelse til også at gælde for arbejdstagere, der er statsborgere i de andre medlemsstater, derfor forekommer egnet til at fremme disses mobilitet inden for Fællesskabet.
- 13 Heraf følger, at barselslån som de af den nationale ret beskrevne principielt opfylder kriterierne for, at der foreligger sociale fordele, der skal ydes arbejdstagere fra samtlige medlemsstater uden nogen som helst forskelsbehandling på grundlag af nationalitet, især når henses til deres formål, der er at lette de økonomiske byrder i forbindelse med et barns fødsel for lavindkomstfamilier.
- 14 Heroverfor har Landeskreditbank anført, at de pågældende barselslån ikke falder ind under begrebet social fordel efter artikel 7, stk. 2, i forordning nr. 1612/68, fordi de hovedsageligt ydes af befolkningspolitiske grunde for at modvirke faldet i fødselsraten for den tyske befolkning. Det drejer sig således om en foranstaltning, der er truffet på området for politiske rettigheder, der nødvendigvis er forbundet med statsborgerskabet, og som derfor ikke er omfattet af EØF-traktatens artikel 48 ff og de til gennemførelse af disse bestemmelser udstedte retsfor skrifter.
- 15 Det bemærkes, at medlemsstaterne, da der ikke foreligger nogen kompetence for Fællesskabet på det befolkningspolitiske område, i princippet frit kan virkeliggøre målene for en sådan politik, også ved socialpolitiske foranstalt-

ninger. Dette betyder imidlertid ikke, at Fællesskabet overskrider grænserne for sin kompetence, blot fordi udøvelsen heraf påvirker foranstaltninger, der er truffet til gennemførelse af denne politik. Det kan derfor ikke antages, at de fællesskabsretlige bestemmelser om fri bevægelighed, især artikel 7, stk. 2, i forordning nr. 1612/68, ikke finder anvendelse på sådanne barselslån, allerede fordi disse ydes af befolkningspolitiske grunde.

- 16 Landeskreditbank har videre gjort gældende, at de pågældende lån er frivillige ydelser, der kun ydes inden for de beløb, der på finansloven er afsat hertil, hvorfor der ikke består noget retligt krav herpå. Desuden er det berettiget at tage hensyn til, at talrige udenlandske arbejdstagere vender tilbage til deres hjemland inden udløbet af den frist, der er fastsat for lånets tilbagebetaling, og derved bringer lånets tilbagebetaling i fare.
- 17 Hertil må det imidlertid bemærkes, at begrebet social fordel i forordningens artikel 7, stk. 2, ikke kun omfatter fordele, der ydes ifølge et retligt krav, men også ydelser, der tildeles efter et skøn. I sidstnævnte tilfælde kræver lighedsgrundsætningen, at statsborgere fra andre medlemsstater kan nyde godt af fordelene under de samme betingelser som indlændinge og efter de samme forskrifter, der gælder for ydelsen af sådanne lån til indlændinge.
- 18 Det første spørgsmål må derfor besvares med, at artikel 7, stk. 2, i Rådets forordning nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 skal fortolkes således, at begrebet social fordel i denne bestemmelse omfatter rentefri barselslån, der ydes af en offentlig låneinstitution på grundlag af forvaltningsforskrifter og med økonomisk støtte fra staten til lavindkomstfamilier for at øge fødselstallet. Følgelig skal sådanne lån ydes til arbejdstagere fra de øvrige medlemsstater på samme betingelser som til indenlandske arbejdstagere.

Det andet spørgsmål

Da det andet spørgsmål kun er stillet for det tilfælde, at det første spørgsmål besvares benægtende, er dets besvarelse overflødig.

Sagens omkostninger

- 19 De udgifter, der er afholdt af den italienske regering og Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (tredje afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt den af Verwaltungsgericht Stuttgart ved kendelse af 17. februar 1981, for ret:

Artikel 7, stk. 2, i Rådets forordning nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 skal fortolkes således, at begrebet social fordel i denne bestemmelse omfatter rentefri barselslån, der ydes af en offentlig låneinstitution på grundlag af forvaltningsforskrifter og med økonomisk støtte fra staten til lavindkomstfamilier for at øge fødselstallet. Følgelig skal sådanne lån ydes til arbejdstagere fra de øvrige medlemsstater på samme betingelser som til indenlandske arbejdstagere.

Touffait

Mackenzie Stuart

Everling

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg, den 14. januar 1982.

Justitssekretæren
efter bemyndigelse

H. A. Rühl

Ekspeditionssekretær

A. Touffait

Formand for tredje afdeling